

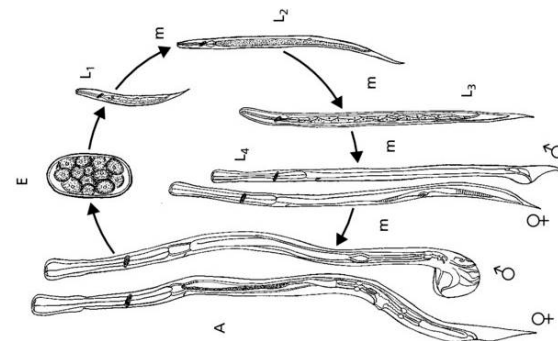

Strongylidní hlístice, parazitární stálice u skotu na pastvinách

Jak je to s rezistencemi?

Mze Země QK 1910204

Autorský tým: Ilona Pšenková, Barbora Pafčo, David Modrý, Jana Ježková, Petr Václavěk

Strongylida

Léčba

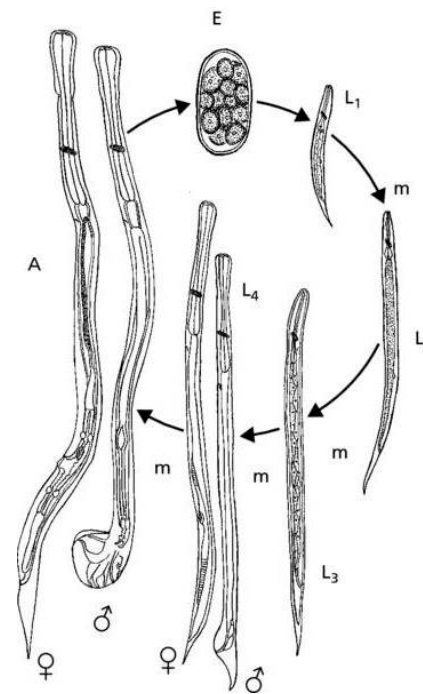
Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Strongylidní hlístice

- významní parazité zvířat i člověka
- komplexní komunity rodů/druhů
- různá lokalizace a patogenita
- adaptace → kosmopolitní výskyt
- ekonomické ztráty

Strongylida

Léčba

Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Strongylidní hlístice skotu

- **slez** – *Haemonchus*, *Ostertagia*, *Trichostrongylus axei*, *Teladorsagia*, *Marshallagia*
- **tenké střevo** - *Cooperia*, *Nematodirus*, *Bunostomum*, *Trichostrongylus*
- **tlusté střevo** – *Oesophagostomum*, *Chabertia*

Strongylida

Léčba

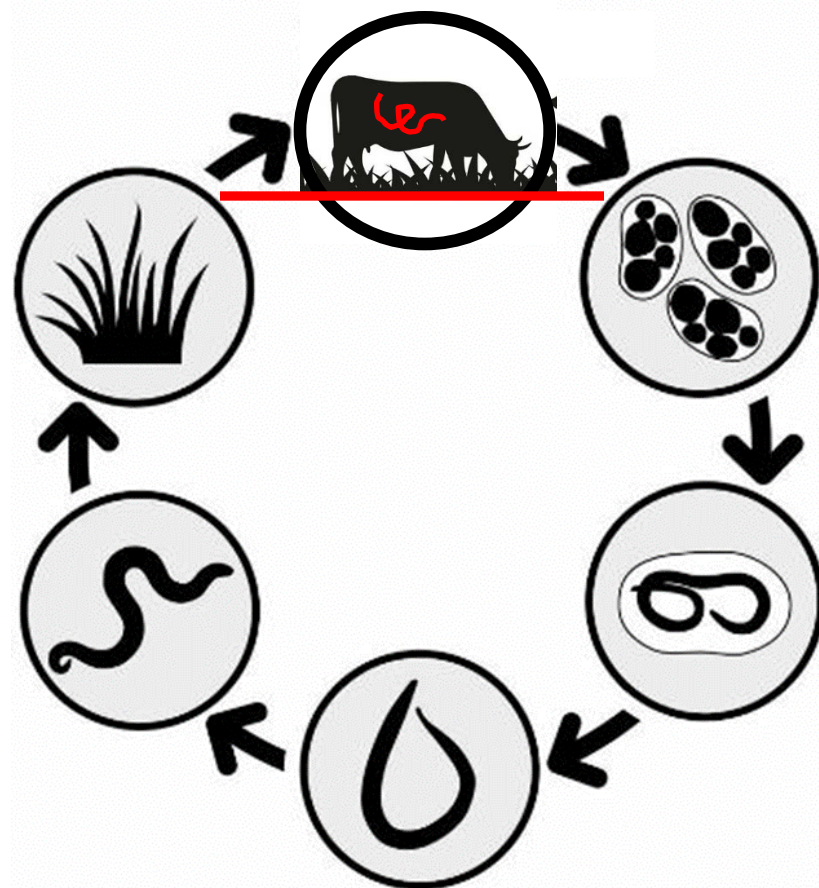
Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Strongylidní hlístice

- přímý vývojový cyklus
- přenos půda/vegetace

Strongylida

Léčba

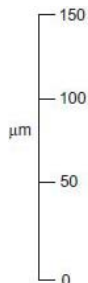
Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Strongylidní hlístice - diagnostika

- **flotace** – čerstvý trus → vajíčka (nerozlišitelná do druhu)
- **sedimentace** – čerstvý trus → vajíčka motolic
- **koprokultivace** – čerstvý trus → larvy L3 → určení rodu

Chabertia ovina

Trichostrongylus spp

Haemonchus contortus

Ostertagia spp

Cooperia spp

Oesophagostomum spp

Strongylida

Léčba

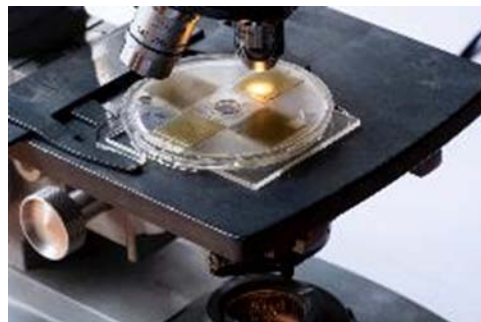
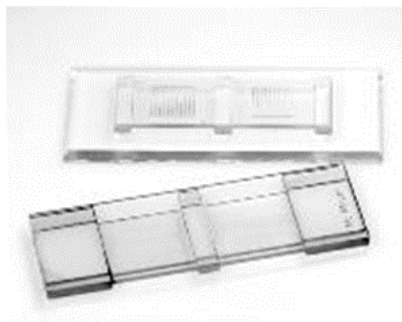
Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Strongylidní hlístice - diagnostika

- **diagnostika dospělců** – pitvy/porážky, trus po dehelmintizaci
- **molekulární metody**
- **kvantifikace** – McMaster, MiniFlotac (EPG/OPG)

Strongylida

Léčba

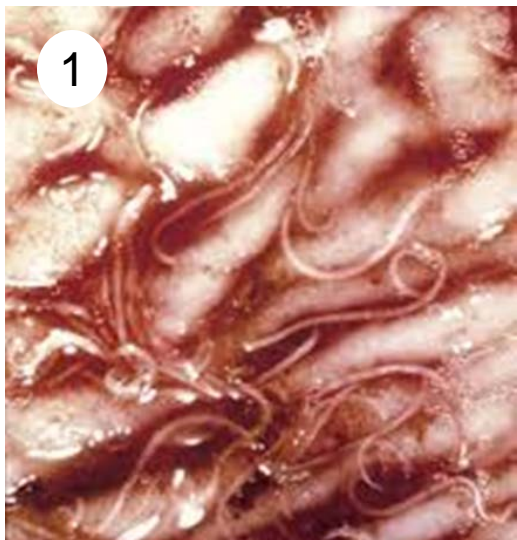
Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Klinické příznaky - Ostertagióza

- nejvýznamnější parazitóza skotu (ČR i svět)
- letní a zimní ostertagióza (typ I a II)

1. Dospělí červi rodu *Ostertagia*
<https://www.sciencedirect.com/>

2. Léze ve slezu při silných infekcích tvoří tzv. "Morocco leather effect"
<https://wellcomecollection.org/works>

Strongylida

Léčba

Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Klinické příznaky - Ostertagióza

- Letní ostertagióza
 - ztráta chuti k jídlu, častý zelený průjem
 - postihuje většinu stáda (telata po odstavu)
 - projevy koncem léta
 - morbidita až 75%, mortalita nízká
- Zimní ostertagióza
 - chronický střídavý průjem (věk 1-2 roky)
 - bez reakce na léčbu (hypobiotické larvy)
 - zima/jaro
 - nízká morbidita, vysoká mortalita

Strongylida

Léčba

Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Klinické příznaky - *Haemonchus*

- sání krve
(1 larva 50 μ l krve/den – 5000 larev 250 ml krve/den)
- anémie, ztráta železa
- podčelistní otok, letargie a slabost
- hypoproteinemie - úbytek proteinů
- úbytek hmotnosti, slabá tělesná kondice
- výskyt v tropech, subtropích
- globální změny → růst výskytu u nás

Strongylida

Klinické příznaky – *Trichostrongylus axei*

Léčba

- negativně ovlivňuje vstřebávání vitamínů a minerálů

Rezistence

- zpomalování vyprazdňování slezu

Chovy ČR

- silné infekce → vředy na slezu, růst pH, poruchy trávení

Co dál?

Strongylida

Léčba

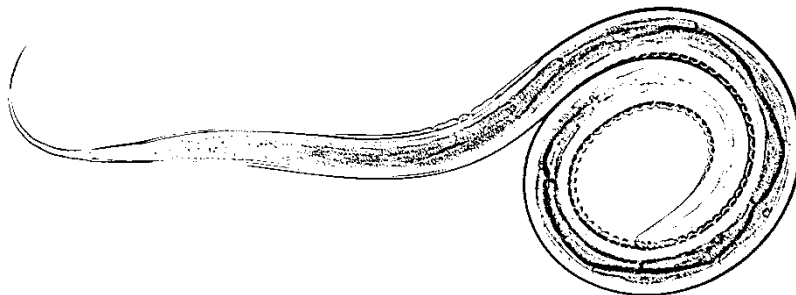
Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Klinické příznaky – *Cooperia*

- průjem, nechutenství, ztráta hmotnosti

Strongylida

Léčba

Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Strongylidní hlístice – ekonomická zátěž

- nutnost vyjádřit ekonomickou zátěž
 - náklady na léčbu
 - náklady na zvýšenou péči
 - náklady na prevenci
 - produkční ztráty
 - reprodukční ztráty

Strongylida

Léčba

Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Léčba

- Preventivní opatření (profylaxe)
 - nepást mladý skot od poloviny léta na místech, kde se pásli od jara
 - vyhnoutí se zamořeným pastvinám
 - péče o porost, sekání nedopasků, vláčení a nižší zatížení pastvin
 - společná či střídavá pastva s jinými býložravci
 - pastva různých věkových kategorií skotu
- parazitární diagnostika zvířat
- správně načasované odčervení

Strongylida

Léčba

Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Léčba

- Anthelmintika

benzimidazoly

makrocyclické laktony (avermektiny, ivermektin)

Státní
veterinární
ústav
Jihlava

Český svaz chovatelů
masného skotu

Strongylida

Léčba

Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Léčba

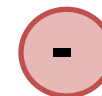
- benzimidazoly

Aktivní látka	Název	Podání
Albendazol	Albex	perorální
	Aldifal 100	perorální
Fenbendazol	Helmigal	perorální
	Panacur	perorální
Imidazothiazol (Levamisol)	Codiverm	injekčně

nízká cena

perorální podání

Strongylida

Léčba

Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Léčba

- makrocyclické laktony

Kategorie	Název	Podání
Makroc. laktony	Biomec	injekčně
	Biomectin	injekčně
	Bremamectin	injekčně
	Ivomec	injekčně
	Ivomec Super	injekčně
	Noromectin	injekčně
	Virbamec	injekčně

inj. podání
široká účinnost

drahé

Strongylida

Léčba

Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Léčba

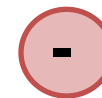
- Makrocyclické laktony

Kategorie	Název	Podání
Makroc. laktony	Closamectin	injekčně
	Dectomax	injekčně
	Prontax	injekčně
	Anamex	pour-on
	Eprizero	pour-on
	Neoprinil	pour-on

inj. podání
široká účinnost

drahé

Strongylida

Léčba

Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Anthelmintická rezistence (AR)

- antiparazitika → potlačení parazitárního onemocnění
- plošné aplikace → rychlý nástup rezistence parazitů
- rezistence je schopnost konkrétní populace parazita tolerovat dávku anthelmintika, která by byla pro normální vnímavou populaci daného druhu parazita letální
- analogie mikroorganismů a antibiotik

Strongylida

Léčba

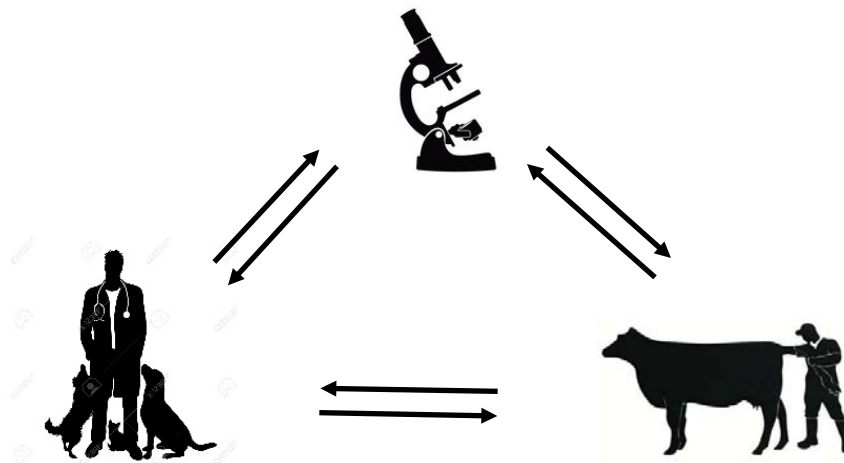
Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Anthelmintická rezistence (AR)

- komplexní problematika – plošná kvalitní diagnostika
– spolupráce veterináře a chovatele

Strongylida

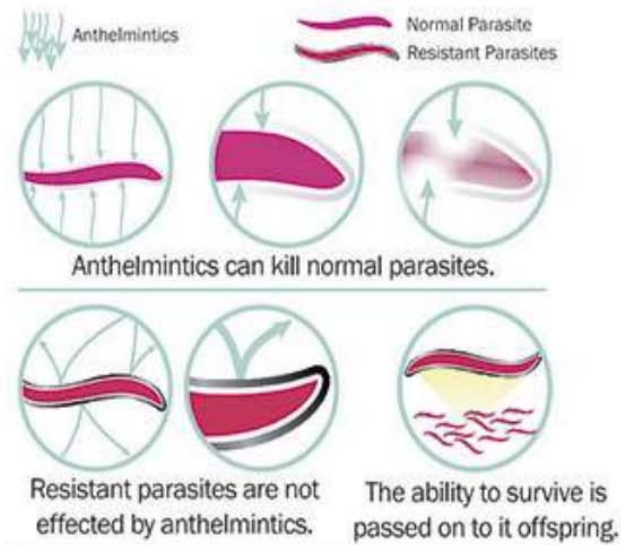
Léčba

Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Anthelmintická rezistence (AR)

Resistance could be suspected if the reduction in parasites is 95% or less after the treatment

Strongylida

Léčba

Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Anthelmintická rezistence

- mechanismus vzniku:
 - AR u všech anthelmintik
 - AR rychlejší než vývoj anthelmintika a jejich uvedení na trh
 - problém u koní a ovcí, u skotu nástup „pomalejší“

Tab. 1 – Příklady nástupu rezistencí k vybraným anthelmintikům, modifikováno podle De Graef et al. (2013)⁷

Skupina anthelmintik	Generikum	Uvedeno na trh	Nástup rezistence
Heterocyklické sloučeniny	phenothiazin	1940	1957
Benzimidazoly	thiabendazol	1961	1964
	oxibendazol	1970	1985
	mebendazol	1972	1975
	albendazol	1972	1983
	fenbendazol	1975	1982
Makrocyclické laktony	ivermektin	1981	1988
	moxidektin	1991	1995
	eprinomektin	1996	2003
Aminoacetonitrilové deriváty	monepantel	2009	2013

Strongylida

Léčba

Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Anthelmintická rezistence

- omezení nástupu vzniku:
- strategie tzv. **refugií**

refugium = část populace helmintů, která není vystavena účinku antiparazitika → nedochází k AR

- čím ↑ neošetřených zvířat ve stádě, tím pomalejší nástup AR
- teorie agregace parazitů „**80:20**“

Strongylida

Léčba

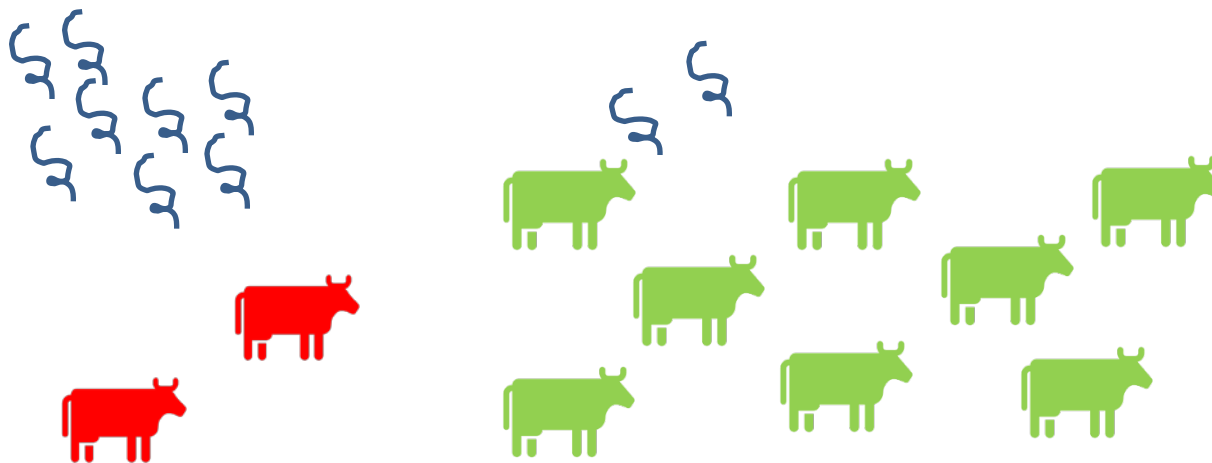
Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Anthelmintická rezistence

- teorie agregace parazitů „80:20“:

Strongylida

Léčba

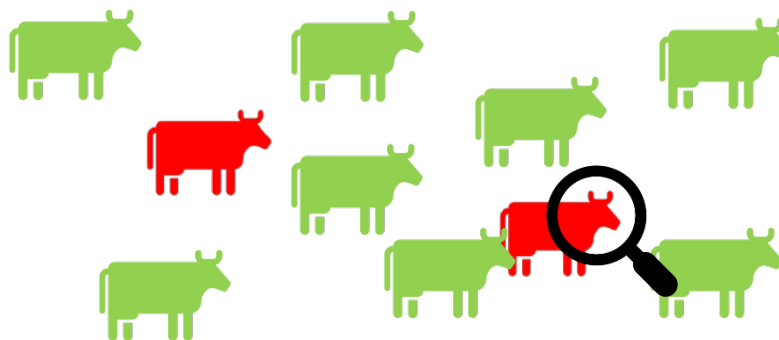
Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Anthelmintická rezistence

- teorie agregace parazitů „80:20“:

Strongylida

Léčba

Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Anthelmintická rezistence

- Strategie aplikace anthelmintik
 - cílená terapie (targeted treatment)
 - na úrovni stáda
 - po předchozí diagnostice (≠ aplikace „na slepo“)
 - cílená selektivní terapie (targeted selective treatment)
 - individuální diagnostika → aplikace jedinci
 - patogenita → množství parazitů → kvantifikace (EPG, +++)

Strongylida

Léčba

Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Rezistence

- příčiny vzniku:
 - opakované a dlouhodobé používání stejných léčiv/účinných látek
 - častá aplikace/frekvence léčiv
 - použití léků s dlouhodobým účinkem
 - prošlá či špatně skladovaná léčiva
 - poddávkování léčiv – aplikace nižší dávky či koncentrace přípravku
 - zkrácení doby aplikace

Strongylida

Léčba

Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Rezistence

- příčiny vzniku:
 - absence karantény před zařazením do stáda
 - přemístění zvířat po aplikaci léčiv na novou pastvu
 - genetické a biologické faktory

Důsledky - zvyšování dávky léčiva, opakování terapie → značné ekonomické náklady, možná alterace zdravotního stavu, zatížení životního prostředí, šíření rezistentních kmenů parazitů

Strongylida

Léčba

Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Rezistence – jak jí odhalit?

- **FECRT (Faecal Egg Count Reduction Test)**
 - stanovení počtu vajíček pomocí kvantifikační metody (EPG)
 - pokud je EPG vyšší než 100-150 vajíček/g trusu → FECRT
 - EPG před odčervením
 - aplikace léčiv
 - EPG za 8-10 dnů (benzimidazoly) resp. 14-17 dnů (makrocyclické laktony)
 - testování jaro a podzim – jedinci mladší 1 rok
 - kontrolní skupina
 - zjištění diverzity před a po odčervení → molekulární metody (NGS)

Strongylida

Léčba

Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Rezistence – jak jí předcházet?

- dodržování doporučeného dávkování léčiva a délky aplikace
- dodržení frekvence aplikace
- střídání přípravků z různých chemických skupin
- aplikace kombinovaných přípravků (anthelmintik)
- aplikace anthelmintik před přemístěním zvířat
- kontrolní parazitologické vyšetření
→ zabránění zavlečení rezistentních kmenů do chovů

Strongylida

Léčba

Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Rezistence – jak jí předcházet?

- karanténa a parazitologické vyšetření nových zvířat
- velikost dávky určuje hmotnost nejtěžšího kusu ve skupině/stádě, ne průměrná hmotnost
- zvážit terapii při nízké intenzitě infekce
- cílená a selektivní terapie – kontrola parazitologickým vyšetřením
- použití přípravku pro danou cílovou skupinu zvířat
→ rozdílná koncentrace účinné látky

Strongylida

Léčba

Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Rezistence – jak vypadá u nás?

- výskyt rezistence k používaným anthelmintikům nízký
- ? praxe používání anthelmintik

Antiparazitika používaná v chovech (dotazník):

- makrocyclické laktony (Ivermectin, Eprinomectin) – jaro, 90 %
- benzimidazoly 9 %
- klinické příznaky (hubnutí, průjem) 7 %

Strongylida

Léčba

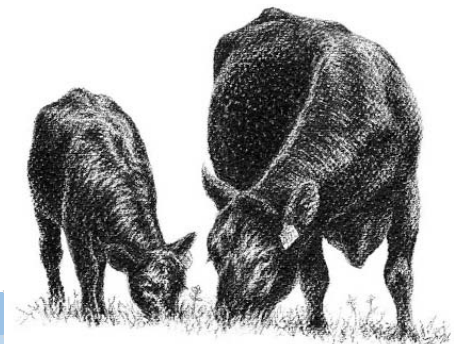
Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Strongylida – současná situace v ČR

Kraj	počet reg.chovatelů	prevalence	pozitivní chovy
A	1	80%	100%
C	19	65%	100%
E	6	45%	100%
H	4	67%	100%
J	8	77%	100%
K	18	50%	100%
L	20	59%	100%
M	2	90%	100%
P	16	58%	100%
S	2	41%	100%
T	14	69%	100%
U	11	73%	100%
Z	3	62%	100%

Strongylida

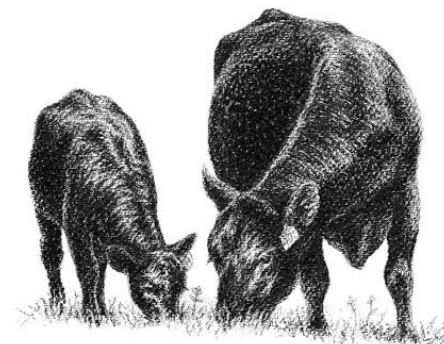
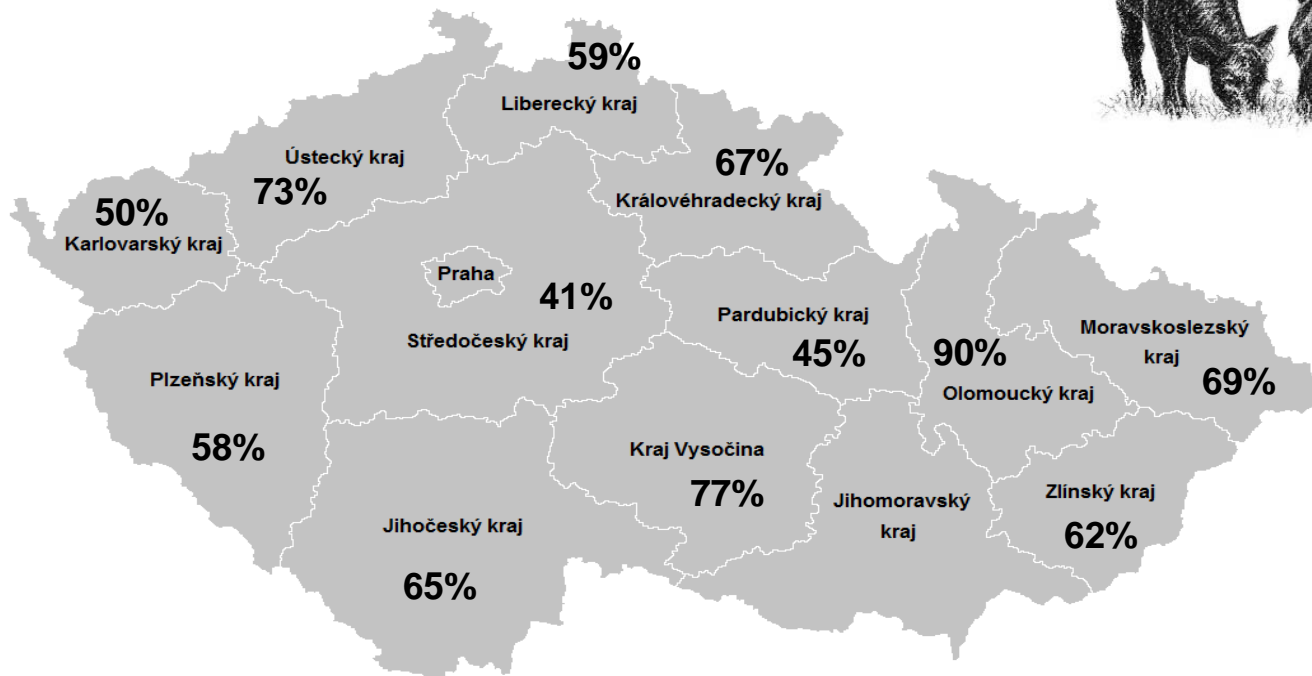
Léčba

Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Strongylida – současná situace v ČR

Strongylida

Léčba

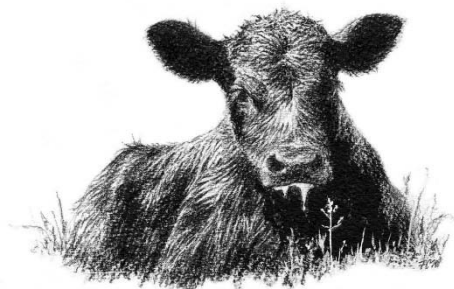
Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

Jak nám můžete pomoci?

- dostatek materiálu – vzorků
- zaměřit se na mladé jedince
- spolupráci v případě použití metody FECRT (rezistence)
- informace o klinickém stavu
- informace o použití anthelmintik
- zpětná vazba od Vás

Strongylida

Léčba

Rezistence

Chovy ČR

Co dál?

...děkujeme za pozornost!!!

